

**1
(46)**

2011

LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBA:

MAKROEKONOMISKĀS APSKATS

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

Ekonomiskā politika

Makroekonomiskā attīstība

Iekšzemes kopprodukts

Nozaru attīstība

Apstrādes rūpniecība

Investīcijas

Ārējā tirdzniecība

Maksājumu bilance

Cenas

Monetārie rādītāji

Valsts konsolidētais kopbudžets

Iedzīvotāju ienākumi

Nodarbinātība un bezdarbs

Baltijas valstis

Latvija: 2011

Teritorija, tūkst. km ²	64,6
Iedzīvotāju skaits 01.05.2011. (tūkst.)	2 221
tai skaitā:	
pilsētās	1 500
no tiem galvaspilsētā Rīgā	697
laukos	721

Nacionālā valūta: lats (LVL)

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	Fakts			Prognoze		
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>						
Iekšzemes kopprodukts	10,0	-4,2	-18,0	-0,3	3,5	4,0
Patēriņa cenas	10,1	15,4	3,5	-1,1	4,1	2,0
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>						
Vispārējā valdības sektora deficitā vai pārpalikums	-0,3	-4,2	-9,6	-7,6	-4,5	-2,5
Vispārējais valdības parāds	9,0	19,7	36,7	44,7	48,0	48,0
Eksporta-importa saldo	-20,0	-13,6	-1,5	-0,8	-1,1	-1,9
Bezdarba līmenis*	6,0	7,5	16,9	18,7	16,0	14,7

	2009				2010				2011
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
<i>izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos</i>									
Iekšzemes kopprodukts	-17,8	-18,1	-19,1	-16,8	-6,1	-2,6	2,8	3,6	3,5
Patēriņa cenas	9,2	4,7	1,6	-1,1	-3,8	-2,1	-0,1	1,8	4,0
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>									
Vispārējā valdības sektora deficitā vai pārpalikums	-7,5	-6,2	-5,9	-19,0	-8,0	-1,3	-6,0	-14,7	-2,7
Eksporta-importa saldo	-4,5	-0,6	-1,7	1,0	-0,7	0,6	-1,5	-1,6	-1,5
Bezdarba līmenis*	13,9	16,7	18,4	19,7	20,5	19,4	17,9	16,9	16,6

* – darba meklētāju īpatsvars, % no ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem, 15-74 gadi

Ekonomiskā politika

Valdība konsekventi turpina īstenošanai *Latvijas ekonomikas stabilizācijas programmu*, kas palīdzējusi stabilizēt valsts finanšu sistēmu un novērst valsts maksātspēju. Programma paredz saglabāt lata stabilitāti, pakāpeniski mazināt budžeta deficitu (2011. gadā – 4,5% no IKP, 2012. gadā – 2,5% no IKP) un izpildīt citus priekšnотeikumus, lai 2014. gadā Latvija varētu pievienoties eiro zonai.

Latvijā ir veikti ievērojami budžeta konsolidācijas pasākumi, īstenojoti kumulatīvo fiskālo korekciju no 2008. gada līdz 2011. gadam 16,6% apjomā no IKP, t.sk., gan samazinot izdevumus, gan palielinot ieņēmumus. Lai izveidotu pretciklisku un ilgtspējīgu fiskālās politikas ietvaru, Saeimā tiek virzīts *Fiskālās disciplīnas likums*, paredzot sabalansētu budžetu un budžeta pārpalikumu ekonomiskās izaugsmes laikā, kā arī izmantojot mērenu budžeta deficitu kā ekonomikas stimulacijas līdzekli stagnācijas vai recessijas laikā. Tāpat valdība īsteno apjomīgus pasākumus ēnu ekonomikas apkarošanai.

Lai sasniedgtu vispārējās valdības budžeta mērķus, tajā pašā laikā nodrošinot apstākļus ekonomikas izaugsmei vidējā terminā, Latvijas valdība turpina īstenoš strukturālās reformas – tiek veicināta valsts konkurētspēja, uzlabota valsts pārvaldes efektivitāte, reformētais izglītības un veselības sistēmas. Ir uzsāktas reformas valsts institucionālās struktūras optimizēšanai – likvidēti išpašu uzdevumu ministru sekretariāti, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija pievienota Vides ministrijai, par 50% samazināts valsts aģentūru skaits, kā arī veikti ietaupījumi atbalsta funkciju jomā, veicot to centralizāciju.

Latvijas uzņēmēju konkurētspējas celšanai plānots novirzīt galvenos valsts atbalsta instrumentus un sekmēt ES fondu finansējuma pieejamību

prioritārājām tautsaimniecības nozarēm, kuras jau šobrīd apliecinā savu konkurētspēju – kokrūpniecība, pārtikas pārstrāde, metālapstrāde, ķīmija un farmācija, kā arī elektroaparātu būvē u.c. Šīs tautsaimniecības nozares pašlaik veido aptuveni 80% no apstrādes rūpniecības.

Valsts un ES fondu atbalsts ir pieejams uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai, darbinieku apmācībām, eksporta veicināšanai, tūrisma infrastruktūras uzlabošanai, centralizēto siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai, koģenerācijas elektrostaciju izveidei, kā arī sociālo un daudzdzīvokļu māju renovācijai. Piesaistot ES struktūrfondu finansējumu, ir uzsāktas vai tiek turpinātas vairākas valsts atbalsta programmas, tādas kā *Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde un ieviešana ražošanā, Tehnoloģiju pārneses kontaktpunktu atbalsts, Biznesa inkubatoru atbalsts*, kuras ir vērstas uz zināšanu ietilpīgas ekonomikas veicināšanu.

Nozīmīgi darbi ir paveikti, veidojot mikrouzņēmumiem labvēlīgu vidi un stimulējot idejām bagātus iedzīvotājus uzsākt komerċdarbību, tādējādi mazinot bezdarbu. Uzņēmumu ir iespējams dibināt, tā pamatkapitālā ieguldot tikai vienu latu, vienkāršota mikrouzņēmumu nodokļu nomaksā, ieviešot tiem vienotu likmi. Individuālā darba veicējiem ieviestas patentmaksas, kas dod iespēju strādāt bez jebkādiem birokrātiskiem šķēršļiem.

Vienlaikus valdība īsteno virknī pasākumus administratīvo šķēršļu novēršanai nodokļu politikas un administrēšanas, maksātspējās procesa, nekustamā išpašuma reģistrācijas, tūrisma, būvniecības u.c. jomās. Pašas Banks *Doing Business 2011* indeksā Latvija salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir pakāpusies par trīs vietām un ieņem 24. vietu no 183 valstīm.

Makroekonomiskā attīstība

Ekonomikas straujās izaugsmes gados (2005.-2007. gads) IKP vidējē gada pieauguma tempi bija gandrīz 11%. Galvenais izaugsmes stimulus bija būtiskis privātā patēriņa un investīciju pieaugums, kas balstījās lielā mērā uz nozīmīgu ārejā kapitāla ieplūdi.

Latvijas ekonomikā 2008. un 2009. gadā, globālās finanšu krīzes rezultātā apstājoties ārejā kapitāla ieplūdei, iestājās recesija. Krīzes laikā IKP saruka par $\frac{1}{4}$ daļu, saruka nodarbinātība un pieauga bezdarbs. Tājā pašā laikā samazinājās ekonomikas iekšējās un ārejās disproporcijas – krītās kopējais cenu līmenis un maksājumu bilances tekošā konta deficitis no izteiktī negatīva kļuva pozitīvs.

2010. gada laikā bija vērojams pakāpenisks IKP pieaugums. Tomēr, nemot vērā, ka izaugsme atsakās no loti zema punkta, 2010. gadā kopumā IKP bija par 0,3% mazāks nekā gadu iepriekš. 2011. gada 1. ceturksnī IKP par 3,5% pārsniedz 2010. gada 1. ceturksnā līmeni.

Pakāpeniski uzlabojoties ekonomiskajai situācijai pasaulē un pieaugot pieprasījumam galvenajās tirdzniecības partnervalstīs, kā arī krizes laikā atgūstot straujās izaugsmes laikā zaudēto Latvijas rāzotāju konkurētspēju, par galveno ekonomikas dzinuli ir kļuvis eksports. 2010. gadā eksporta pieauguma tempi bija diezgan ievērojami un, sākot ar 3. ceturksni, eksporta apjomī jau pārsniedz pirmskrīzes līmeni.

Eksportu iespēju paplašināšanās ir pamats tirgojamo nozaru, īpaši apstrādes rūpniecības nozares izaugsmei, kas 2010. gadā par 15,4% pārsniedza 2009. gada līmeni. 2010. gadā izaugsme pakāpeniski atjaunojās gandrīz vietas preču un pakalpojumu nozarēs, vienīgi sabiedrisko pakalpojumu un būvniecības nozarēs joprojām bija vērojams apjomu samazinājums.

2010. gadā stabilizējās arī iekšējais pieprasījums. Īstenoto budžeta konsolidācijas pasākumu ietekmē 2010. gadā samazinājās sabiedriskais jeb valsts pārvaldes iestāžu patēriņš. Arī investīciju aktivitātes aizvadītajā gadā bija loti zemā līmenī. Tajā pašā laikā ir atsācis pieaugt privātais patēriņš, ko pamatā nosaka pakāpeniska situācijas uzlabošanās darba tirgū. Darba tirgū zemākais punkts bija 2010. gada 1. ceturksnī, kad nodarbināti bija 916 tūkstoši, bet bezdarba līmenis sasniedza 20,5% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotajiem. 2010. gada turpmākajos ceturksnos situācija darba tirgū pamazām uzlabojās.

Kopš 2009. gada beigām ir atsākušas pieaugt patēriņa cenas. Privātais patēriņš nesamazinās un aizvien būtiskāk kopējo cenu līmeni ietekmē ārējie faktori. 2011. gada 5 mēnešos patēriņa cenas palielinājās par 3,8%. Patēriņa cenu 12 mēnešu inflācija 2011. gada maijā bija 5%. Kopējā patēriņa cenu līmeņa pieaugumu 2011. gada sākumā noteica tarifu kāpums elektroenerģijai, kā arī neraksturīgi augstais cenu palielinājums apģērbiem un apaviem, pārtikas produktiem, kā arī degvielai, kas saistīts ar cenu tendencēm pasaulē. Viens no cenu kāpuma iemesliem ir arī nodokļu palielinājums un inflācijas gaidas. Sagaidāms, ka turpmākās cenu izmaiņas būs straujākas nekā iepriekš prognozēts un šāda cenu dinamika kopējo cenu līmeni 2011. gadā var palielināt par 4% salīdzinājumā ar 2010. gadu.

Tāpat kā 2010. gadā, arī šogad galvenais ekonomikas dzinulis būs eksports. Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2011. gadā kopumā IKP apjoms par 3,5% pārsniegs 2010. gada līmeni. Lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību.

Iekšzemes kopprodukts

IKP 2011. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, ir palielinājies par 0,3% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Tas nozīmē, ka jau sēsus ceturkšņus pēc kārtas IKP apjomī pakāpeniski palielinās. Kopš ekonomikas zemākā punkta 2009. gada nogalē IKP ir pieaudzis par 3,8%. Saīdzinājumā ar 2010. gada 1. ceturksni IKP ir palielinājies par 3,5 procentiem.

Ekonomiskās situācijas pakāpenisku uzlabošanos joprojām nosaka eksporta apjomu pieaugums, ko veicina ārējā pieprasījuma atjaunošanās un krīzes laikā atgūtā Latvijas rāzotāju konkurētspēja. 2011. gada 1. ceturksnī preču un pakalpojumu eksporta apjomī par 14,7% (saīdzināmās cenās) pārsniedza iepriekšējā gada 1. ceturkšņa līmeni. Strauso eksporta pieaugumu nosaka galvenokārt preču eksporta kāpums, turklāt apjomu palielinājums

ir vērojams visās preču eksporta grupās.

Pakalpojumu eksporta pieauguma tempi ir mērenāki.

Pakāpeniski sāk stabilizēties situācija iekšējā tirgū. Iekšzemes pieprasījums 2011. gada 1. ceturksnī par vairāk kā 6% pārsniedza 2010. gada 1. ceturkšņa līmeni. To noteica salīdzinoši straujas nefinanšu investīciju pieaugums (par gandrīz 30%, salīdzinot ar 2010. gada 1. ceturksni), bet privātās patēriņš bija par 3,6% lielāks nekā gadu iepriekš. Privātā patēriņa pakāpenisko pieaugumu galvenokārt veicina situācijas uzlabošanās darba tirgū. Lai gan 2011. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, sabiedriskais patēriņš ir pieaudzis par 4,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), tomēr tas ir par 18,3% zemāks nekā 2008. gada beigās, jo sabiedriskais patēriņš ir cieši saistīts ar veiktajiem budžeta konsolidācijas pasākumiem.

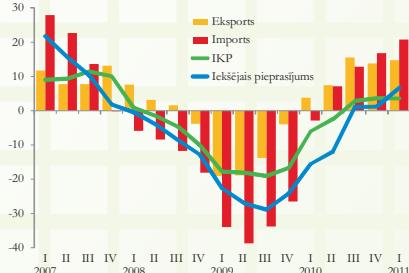
IKP dinamika pa ceturkšņiem

sezonāli izlīdzināti dati, 2006. gada 4.cet. = 100

IKP izlietojums

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Nozaru attīstība

Ekonomiskās aktivitātēs tautsaimniecības nozarēs ir cieši saistītas gan ar iekšējā, gan ārējā pieprasījuma dinamiku. Ekonomiskās krīzes laikā straujāk izlaide samazinājās uz iekšējo pieprasījumu vērstās nozarēs – tirdzniecībā un būvniecībā.

2010. gadā, uzlabojoties situācijai pasaules ekonomikā un palielinoties ārējam pieprasījumam, aizvien lielā loma tautsaimniecībā ir tirdzniecīm nozarēm, jeb nozarēm kuru produkciju var brīvi eksportēt un importēt. 2010. gadā izaugsme bija vērojama visās preču ražošanas un ar eksportu saistītās pakalpojumu nozarēs.

2011. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2010. gada atbilstošo ceturksni, apstrādes rūpniecība pieauga par 14,6%, primārās nozares – par 8,2%, transporta un sakaru nozare – par 6,6% un tirdzniecības nozare, pateicoties vairumtirdzniecības apjomu pieaugumam,

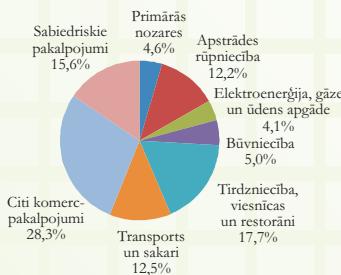
pārsniedza 2010. gada 1. ceturksņa līmeni par 7,5%. Augstāk minēto nozaru izaugsme kopumā ir devusi 3,9 procentpunktu ieguldījumu IKP pieaugumā.

Neliels pieaugums 2011. gada pirmajā ceturksnī vērojams arī citās komercpakalpojumu nozarēs. Turpretim sabiedrisko pakalpojumu nozarēs un būvniecībā izlaides apjomī 2011. gada 1. ceturksnī atpalika no iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeņa. Kopumā tendences būvniecības nozarē 2011. gada 1. ceturksnī noteica IKP samazinājumu par 0,4 procentpunktiem.

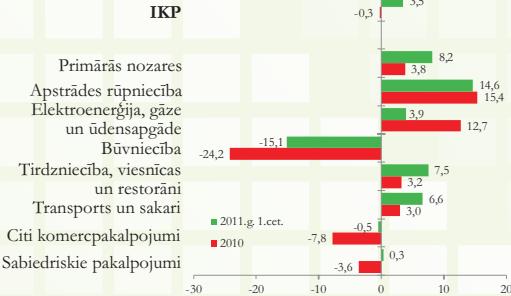
Turpinoties pozitīvām eksporta pieauguma tendencēm un stabilizējoties iekšējam pieprasījumam, visām tautsaimniecības nozarēm, izņemot sabiedriskos pakalpojumus, 2011. gada ir gaidāma pozitīva izaugsme.

IKP nozaru griezumā

struktūra 2010. gadā, procentos

izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

Apstrādes rūpniecība

2009. gadā, strauji sarukot gan ārējam, gan iekšējam pieprasījumam, ražošanas apjomī apstrādes rūpniecībā saruka par 19,2%. 2009. gada otrajā pusē vairumā Latvijas tirdzniecības partnervalstu atsākās izaugsmē un ārējā pieprasījuma palielinājums deva pozitīvus izaugsmes stimuluss Latvijas ražotājiem – 2009. gada otrajā pusē pakāpeniski atsāka pieauga ražošanas apjomī.

Apstrādes rūpniecībā arī 2010. gadā turpināja palielināties ražošanas apjomī (par 16,5%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu). Nozares salīdzinoši straujā atveselošanās lielā mērā balstās uz konkurentsēpējas pieaugumu, kas tika panākts krīzes laikā ievērojami samazinot izmaksas. Sarāzotās produkcijas realizācijas apjomī 2010. gadā vietējā tirgū palielinājās par 3%, turpretim eksportētās produkcijas realizācija pieauga par 28 procentiem.

2011. gada 4 mēnešos nozarē sarāzotās produkcijas apjomī bija par 13,9% lielāki nekā 2010. gada janvāri-aprīlī. Vislielākais ieguldījums apjomī pieauga joprojām bija kokapstrādei (ražošanas apjomī pieaugums par 16%) un metālapstrādei (pieaugums par 31%).

2011. gada 4 mēnešos apstrādes rūpniecības produkcijas realizācijas ieņēmumi turpināja augt. Ja vēl 2010. gadā vājā iekšzemes pieprasījuma rezultātā produkcijas realizācija vietējā tirgū pieauga loti mēreni, tad 2011. gada janvāri-aprīlī vietējā tirgū realizētās produkcijas apjomī jau par 14% pārsniedza 2010. gada janvāra-aprīļa līmeni. Savukārt eksportētās produkcijas realizācija 2011. gada 4 mēnešos pieauga par 33,5%. Nozares galvenie noiesta tirgi pēdējos gados nav būtiski mainījušies – gan drīz 3/4 produkcijas eksporta ir saistīti ar ES valstu tirgumiem.

Produkcijas apjoma indekss

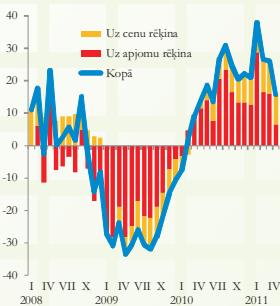
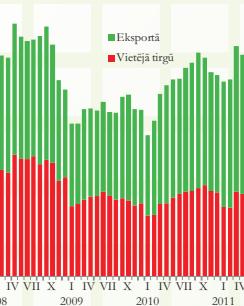
sezonāli neizglīdzināti dati, 2005. gads = 100

Produkcijas realizācija

faktiskās cenas, milj. latu

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Investīcijas

Kopš 2010. gada 2. pusgada investīciju aktivitātes pakāpeniski pieaug, kaut arī joprojām ir ļoti zemā līmeni. 2010. gadā Latvijas tautsaimniecībā tika investēta par 19,5% mazāk, nekā iepriekšējā gadā un investīciju īpatsvars IKP veidoja 20,7%, jeb uz pusi mazāk nekā 2007. gadā. Investīciju apjomu straujāku pieaugumu kavē zems iekšējais pieprasījums, ierobežoti uzņēmumu finanšu līdzekļi, zems banku kreditēšanas līmenis un citi faktori.

Pēc būtiskas ienākošo ārvalstu tiešo investīciju plūsmu samazināšanas 2008. un 2009. gados, kopš 2010. gada atsākās to pieaugums. Latvijas tautsaimniecībā piesaistīto ĀTI apjoms 2010. gadā gandrīz 4 reizes pārsniedza 2009. gada līmeni. Savukārt 2011. gada 1. ceturksni ĀTI plūsmas bija līdzvērtīgas iepriekšējā gada kopējām ĀTI plūsmām.

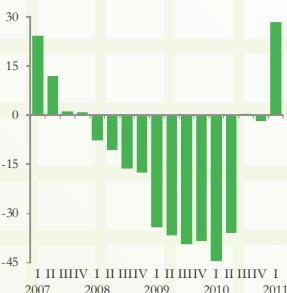
Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2011. gada marta beigās bija 6167,3 milj. latu (8775,2 milj. eiro), kas ir par 7% vairāk nekā pirms gada.

2011. gada marta beigās uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju līmenis apstrādes rūpniecībā ir palielinājies par 18%, salīdzinot ar 2010. gada marta beigām, veidojot 12,6% no uzkrātajām ĀTI Latvijā. Lielā mērā to ietekmēja nozīmīgi ieguldījumi būvmateriālu ražošanā (pieaugums par 14%) un kokapstrādē (pieaugums par 28%). Gandrīz 80% no uzkrātām ārvalstu tiešajām investīcijām ir ES valstu investīcijas, trešdaļa no tām ir jauno Eiropas Savienības dalībvalstu investīcijas.

Lielākās ieguldītājvalstis ir Igaunija (14,2% no uzkrātām ĀTI 2011. gada marta beigās), Zviedrija (13,6%), Dānija (6,6%) un Nīderlande (6,6%). Krievijas uzņēmēju investīcijas Latvijas ekonomikā 2011. gada marta beigās veidoja 4,5% no uzkrātām ĀTI. Nozaru struktūrā uzkrāto lielāks ārvalstu tiešo investīciju īpatsvars ir ieguldījumiem pakalpojumu nozarēs.

Bruto pamatkapitāla veidošana

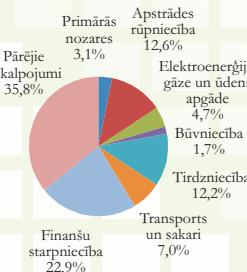
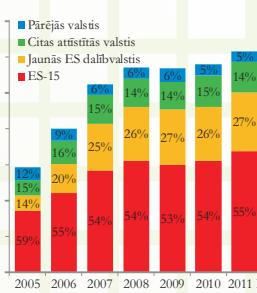
% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

Uzkrātās ārvalstu tiešas investīcijas

pa valstu grupām, perioda beigās
milj. latu

pa nozarēm, 2010. gada marta beigās
procentos

Ārējā tirdzniecība

Globalās finanšu krizes ietekmē Latvijas preču eksporta apjomī strauji saruka. 2009. gada vidū, atsākoties izaugsmei mūsu tirdzniecības partnervalstīs, eksporta apjomī atsāka palielināties. Samērā straujā eksporta kāpums turpinājās 2010. gadā un kopš 3. ceturkšņa tas jau pārsniedz pirmskrizēs līmeni. Kopumā 2010. gadā preču eksports faktiskajās cenās pieauga par 30 procentiem.

2011. gada sākumā eksporta apjomī turpina strauji aug. Gada 4 mēnešos eksporta apjomī faktiskajās cenās, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pieauga par 38 procentiem.

Preču imports sāka samazināties 2007. gadā, bremžējoties iekšējam pieprasījumam. Krizes laikā importa samazinājums bija būtiskāks nekā eksportam, samazinoties līdz 2005. gada līmenim. Preču imports 2010. gadā faktiskajās cenās pieauga par 25 procentiem.

2011. gada 4 mēnešos importa apjomī faktiskajās

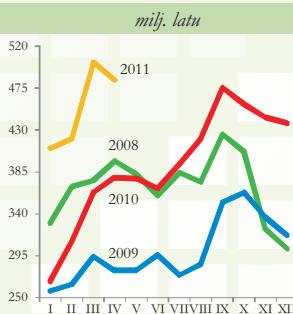
cenās, salīdzinot ar 2010. gada 4 mēnešiem pieauga par 35 procentiem.

Latvijas eksportētāju ienākumus labvēlgī iespaido eksporta cenu kāpums. 2010. gadā būtiski eksporta cenas ir palielinājušās kāmiskās rūpniecības produkcijai (par 31%), metāliem un to izstrādājumiem (par 19%), kā arī koksnei un tās izstrādājumiem (par 13%). Ari 2011. gada sākumā eksporta preču cenas turpina augt.

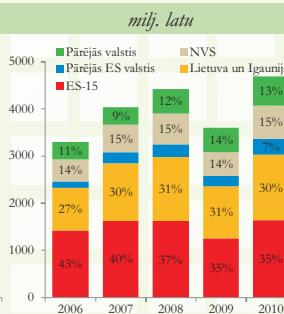
2011. gada 4 mēnešos būtiski palielinājās eksports uz NVS valstīm (par 47%). Ipaši to veicināja lauk-saimniecības un pārtikas produktu, kā arī mašīnbūves produkcijas eksporta apjomu pieaugums. Preču eksports uz ES-15 valstīm 2011. gada janvārī-aprīlī pieauga par 30%. Visbūtiskāk to ietekmēja metālu un to izstrādājumu, kā arī kokmateriālu eksports.

Eksports uz Lietuvu 2011. gada janvārī-aprīlī pieauga par 65%, bet uz Igauniju nedaudz mērenāk – par 37 procentiem.

Preču eksporta dinamika

Eksporta struktūra
pa valstu grupām

Preču importa dinamika

Maksājumu bilance

Ārvalstu kapitāla ienākošo plūsmu straujš samazinājums krīzes laikā radīja nozīmīgas maksājumu balances tekošā konta korekcijas. Tekošā konta saldo īšā laikā kļuva pozitīvs, 2009. gada 2. ceturksnī sasniedzot 13,7% no IKP (2007. gada 3. ceturksnī – tekošā konta deficitis bija 24,8% no IKP). Kopš 2009. gada 3. ceturksnā tekošā konta balances pozitīvais saldo pakāpeniski samazinās.

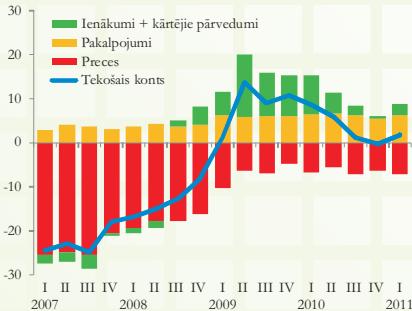
2010. gadā kopumā tekošā konta pārpakalums bija 3,6% no IKP, bet 2011. gada 1. ceturksnī – 1,7% no IKP. Tekošā konta izmaiņas 2010. gadā un 2011. gada sākumā pamatā saistītas ar izmaiņām ienākumu balances posteņos, mazāk ar izmaiņām ārejās tirdzniecības balances posteņos. Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, 2011. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2010. gada beigām, nedaudz pieauga tirdzniecības deficitis (7% no IKP) un pakalpojumu pozitīvā balance (6% no IKP). Visnozīmīgākās svārītības ir vērojamas tekošā konta ienākumu

bilancei. Kopš 2008. gada 4. ceturksnā septiņus ceturksnus pēc kārtas tā bija pozitīva - 2009. gada 2. ceturksnī sasniedzot 9,1% no IKP. Ienākumu balances pārpakaluma nākamajos periodos samazinājās un kopš 2010. gada 3. ceturksnā tā ir negatīva. Negatīvā saldo veidošanos 2010. gada otrajā pusgadā un 2011. gada 1. ceturksnī noteica nerezidentu ieguldījumu ienākumu, t.sk. reinvestētās pelnās, pieaugumi.

Kopš 2008. gada beigām ir vērojama maksājumu balances finanšu konta pašīvu samazināšanās (kapitāla aizplūde), kas pēdējos ceturksnjos pakāpeniski mazinās. 2010. gadā finanšu konta negatīvais saldo bija gandrīz divas reizes mazāks nekā pirms gada. 2011. gada 1. ceturksnī finanšu konta bilance (bez rezerves aktīviem) bija negatīva (8,7% no IKP), ko galvenokārt ietekmēja privātā sektora ilgtelpīga saistību atmaksas.

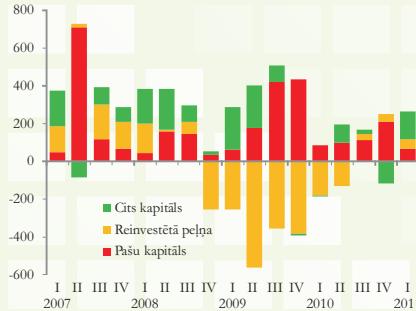
Tekošais konts

procēntos pret IKP

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā

perioda laikā saņemtās, milj. eiro

Cenas

2010. gada laikā patēriņa cenu līmenis pieauga par 2,5%, t.sk. precēm – par 4,3%, bet pakalpojumiem cenas samazinājās par 2,1%. Nēmot vērā 2009.gada deflaciiju, vidējais cenu līmenis 2010. gadā bija par 1,1% mazāks nekā iepriekšējā gadā.

2011. gada piecos mēnesīs patēriņa cenas palielinājās par 3,8%. Patēriņa cenu līmenis 2011. gada maijā, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, ir pieaudzis par 0,4%, kas par 0,7 procentpunktiem pārsniedza mēnesīm raksturīgo vidējo cenu pieaugumu.

Kopējā patēriņa cenu līmeņa pieaugumu 2011. gada piecos mēnesīs noteica degvielas cenu kāpums, neraksturīgi augstais cenu palielinājums apģērbiem un apaviem, kā arī pārtikas produktiem, kas saīsīts ar cenu tendencēm pasaulei. Apģērbu un apavu cenu palielinājums gandrīz par 5 procentpunktiem, bet pārtikas produktiem par 1 procentpunktu pārsniedza sezonāltātes svārstības. Viens no cenu kāpuma iemesliem ir arī nodokļu palielinājums

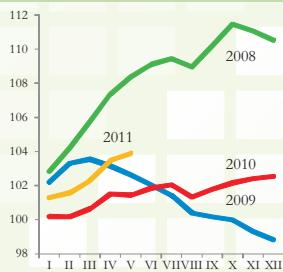
un inflācijas gaidas. Patēriņa cenu pieaugumu noteica arī tarifu kāpums elektrībai aprīļi par 14 procentiem.

Ražotāju cenas ir atsākušas pieaugt kopš 2009. gada beigās, lai gan 2010. gada pēdējos mēnešos cenu pieaugums kļuva mērenāks. Cenas palielinājās gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, ko ietekmēja iekšzemes pieprasījuma stabilizēšanās, gan eksportētajai produkcijai, ko noteica galveno eksportpreču, t. sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu kāpums pasaules tirgos.

2011. gada aprīļi ražotāju cenas bija par 8,6% augstākas nekā 2010. gada aprīļi, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 8,7% (gan vietējā tirgū realizētās produkcijas, gan eksportētās produkcijas cenas pieauga līdzvērtīgi). Straujāk tās palielinājās metālu ražošanā – par 28,7%, koksnes un koka izstrādājumu ražošanā – par 8,4%, enerģētikā – par 8,6% un pārtikas produktu ražošanā – par 11,3 procentiem.

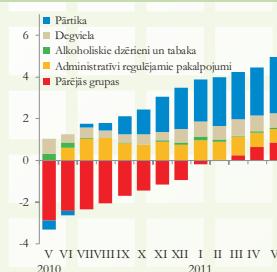
Patēriņa cenu indekss

iepriekšējā gada decembris = 100

Preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu

ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās

Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā

2008. gada decembris = 100

Monetārie rādītāji

Pēc finanšu tirgus satricinājuma 2008. gada beigās un 2009. gada sākumā, Latvijas monetārie rādītāji turpina stabilizēties. Sākot ar 2009. gada 4. ceturksni, vērojams no rezidentiem piesaistīto noguldījumu pieaugums. 2011. gada 1. ceturksnā beigās no rezidentiem piesaistīto noguldījumu apjoms sasniedza 5542,6 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010. gada attiecīgo periodu bija par 4,3% vairāk.

2011. gada 1. ceturksnā beigās rezidentiem izsniegti kredītu atlikumi bija 12,1 miljardi latu, kas ir par 8,7% mazāki nekā pirms gada. Kopš 2008. gada beigām samazinās komercrēķini (uzņēmumu apgrozāmo līdzekļu palielināšanai) atlikumi. 2011. gada 1. ceturksnā beigās, salīdzinot ar 2010. gada attiecīgo periodu, komercrēķini atlikumi bija par 13,9% mazāki. Pakāpeniski pieaugot ekonomiskai aktivitātei, īpaši saistībā ar eksporta iespēju paplašināšanos, industriālo kreditu

(pamatlīdzekļu iegādei un ilgtermiņa ieguldījumu projektu finansēšanai) atlikumi kopš 2010. gada janvāra salīdzinoši strauji pieauga, tomēr 2011. gada 1. ceturksnā ir vērojams samazinājums (par 3,2%). Hipotekāro kredītu atlikumi joprojām turpina samazināties un 2011. gada 1. ceturksnā beigās tie bija par 8,9% mazāki nekā 2010. gada attiecīgajā periodā. Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm, lielākais izsniegti kredītu atlikumu iepatsvars ir operācijas ar nekustamo īpašumu, apstrādes rūpniecībā un tirdzniecības, viesnīcu un restorānu nozarē.

Kopš 2009. gada beigām procentu likmes ir stabilizējušās. Latos izsniegti īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2011. gada 1. ceturksnī bija 6,4% (2009. gada 2. ceturksnī – 24,4%). Ilgtermiņa kredītu procentu likme latos 2011. gada 1. ceturksnī pieauga līdz 11,1 procentam.

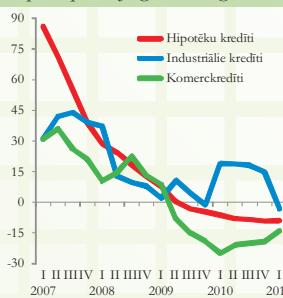
Procentu likmes izsniegtajiem kredītiem

vidējās svērtās

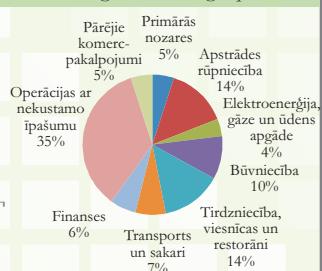
Rezidentiem izsniegti kredītu dinamika

% pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni

Izsniegti kredītu atlikumu struktūra

2010. gada marta beigās, procentos

Valsts konsolidētais kopbudžets

2010. gadā valsts budžeta deficitis bija 7,6% no IKP, kas nepārsniedza noteikto vispārējās valdības deficitā mērķi – 8,5% no IKP. 2010. gadā konsolidēta kopbudžeta ieņēmumi bija 4607 milj. latu, izdevumi bija 5409,7 milj. latu un finansiālais deficitis sasniedza 802,7 milj. latu. 2010. gadā tika veikta fiskālā konsolidācija 507,5 milj. latu apmērā.

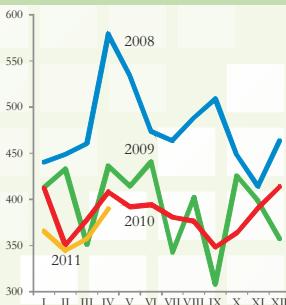
Konsolidēta kopbudžeta ieņēmumi 2011. gada pirmajos četros mēnešos bija 1457,3 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010. gadu attiecīgo periodu, ir par 5,9% mazāk. Nodokļu ieņēmumi šajā laikā posmā bija 1178,5 milj. latu, kas par 1,2% pārsniedza kopejā nodokļu ieņēmumu plānu 2011. gada janvārim-aprīlim. Visstraujāk nodokļu ieņēmumi 2011. gada janvārī-aprīlī, salīdzinājumā ar 2010. gadu attiecīgo periodu, pieauga no nekustamā īpašuma nodokļa (par 72%) un no valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (par 9%) un pievienotā vērtības nodokļa (par 6%).

Konsolidēta kopbudžeta izdevumi 2011. gada janvārī-aprīlī bija 1672,2 milj. latu, kas ir par 3,7% mazāk nekā 2010. gada attiecīgajā periodā. Valsts konsolidēta kopbudžeta finansiālais deficitis 2011. gada janvārī-aprīlī sasniedza 214,9 milj. latu, kas ir par 26,7 milj. latu vairāk nekā 2010. gada attiecīgajā periodā.

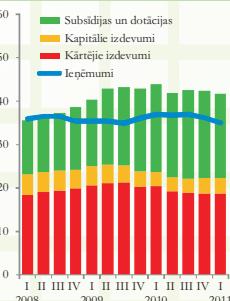
Vidējā termiņā, virzoties uz valdības nosprausto mērķi – no 2014. gada ieviest eiro, vispārējās valdības budžeta deficitu plānots samazināt 2011. gadā līdz 4,5% no IKP, 2012. gadā – līdz 2,5% no IKP un 2013. gadā – 1,9% no IKP, atbilstoši EKS95 metodoloģijai. Lai ievērotu Latvijas valdības vienošanos ar starptautiskajiem partneriem un sasniegtu 2011. gada budžeta deficitā mērķi, arī turpmākajos gados valdībai nāksies turpināt budžeta izdevumu samazināšanu.

Valsts konsolidēta kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi

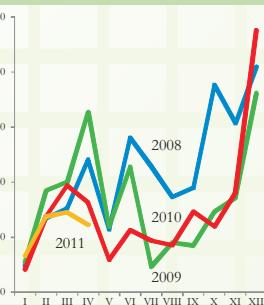
ieņēmumi pa mēnešiem, milj. latu

četrā ceturķšķu slīdošais vidējais,
procents no IKP

izdevumi pa mēnešiem, milj. latu

ledzīvotāju ienākumi

Ekonomiskā krīzes laikā būtiski saruka iedzīvotāju ienākumi, ko ietekmēja gan nodarbinātības, gan darba samaksas samazinājums. Vidējā bruto alga 2009. gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, samazinājās par 3,8% (sabiedriskajā sektorā – par 10,6%, privātā sektorā – par 1,1%).

2010. gadā, salīdzinot ar 2009. gadu, kopumā tautsaimniecībā darba algas samazinājās par 3,5%, tomēr skatoties gada ietvaros atalgojumam bija tendence pieauga (vidējais algu pieauguma temps pret iepriekšējo periodu bija 0,3% mēnesij). Sākot ar 2010. gada 4. ceturksni, darba algu pieaugums ir pozitīvs arī pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu. 2010. gada 4. ceturksnī darba algas pieauga par 3,4%, bet 2011. gada 1. ceturksnī – par 4,6 procentiem.

Nozaru griezumā 2010. gadā būtiski bruto darba samaksas samazinājās izglītībā (11%) un valsts pārvadē (par 9%), kā arī būvniecības nozarē (par 5%). Savukārt liels pieaugums bija lauksaimniecības

un mežsaimniecības nozarē (par 6%) un elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē (par 5%).

Reālā darba alga 2009. gadā sarukā par 5,6%, ko noteica gan algu samazināšanās, gan vidējais cenu līmenis, kas bija augstāks nekā 2008. gadā. 2010. gadā reālā darba alga gada ietvaros mēreni pieauga, tomēr vidēji gadā tās reālais samazinājums bija 6,5 procenti.

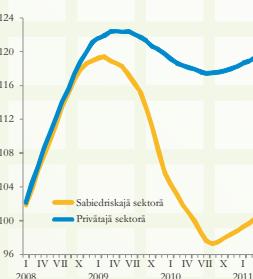
Vidējās vecuma pensijas apmērs 2009. gadā palīelinājās par 16%, lai gan gada otrajā pusē, veicot izmaiņas likumdošanā, strādājošiem pensionāriem pensijas tika samazinātas par 70%, bet nestrādājošiem par 10%. 2010. gada februārī tika atcelti iepriekš noteiktie pensiju izmaksu ierobežojumi un aprīļi ieturētās pensijas tika izmaksātas. 2010. gadā vidējās mēneša pensijas apmērs pieauga par 7,6% un veidoja 176 latus. 2011. gada 1. ceturksnī vidējā vecuma pensija pieauga par 4,9% un bija 177 lati.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

latos

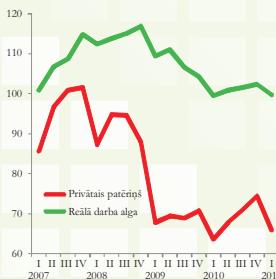

12 mēnešu slīdošais vidējais indekss,
2007. gada decembris = 100

**Reālās darba algas un
privātā patēriņa dinamika**

2006. gada 4. ceturksnis = 100

Nodarbinātība un bezdarbs

Līdz ar ekonomisko lejupslīdi būtiski palielinājās situācija darba tirgū. Būtiski krītēs darbaspēka pieprasījumam, nodarbināto skaits (vecumā 15-74 gadi) 2009. gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, samazinājās par 12,2%, bet bezdarba līmenis pieauga par 9,4 procentpunktiem.

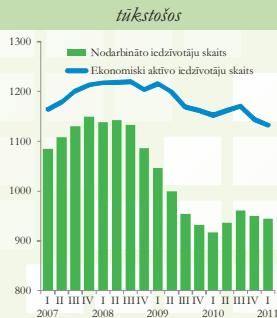
Darba tirgū zemākais punkts bija 2010. gada 1.ceturksnī, kad nodarbināti bija 916 tūkstoši, bet bezdarba līmenis sasniedza 20,5% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. 2010. gada turpmākajos ceturksnos, pakāpeniski augot ekonomiskajām aktivitātēm, situācija darba tirgū pamazām uzlabojās. Tomēr vidēji 2010. gadā nodarbināto skaits bija par 4,6% mazāks nekā 2009. gadā, jo nodarbinātības pieaugums atsākās no ļoti zema punkta.

2011. gada 1. ceturksnī nodarbināti bija 944 tūkstoši iedzīvotāju, kas ir par 3,1% vairāk nekā

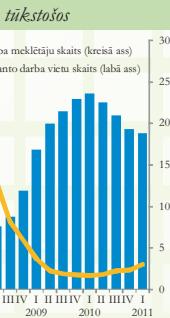
2010. gada 1. ceturksnī. Atbilstoši samazinās arī bezdarba līmenis. Pēc darbaspēka apsekojuma datiem 2011. gada 1. ceturksnī bezdarba līmenis bija 16,6%. Turpina sarukt arī reģistrētā bezdarba līmenis, kas 2011. gada maijā beigās bija 13,2%. Kopš 2010. gada decembra reģistrēto bezdarbnieku skaits ir sarucis par gandrīz 13 tūkstošiem, tomēr joprojām saglabājas lielas reģionālās atšķirības – Latgales reģionā maija beigās reģistrētais bezdarba līmenis bija 21,8%, bet Rīgā 10 procenti.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras datiem, sākot ar 2010. gada janvāri, brīvo darbavietu skaits pakāpeniski pieauga. 2011. gada maija beigās bija reģistrētais 3,9 tūkstoši vakanču. Sagaidāms, ka arī turpmāk situācija darba tirgū pakāpeniski uzlabosies, tomēr nodarbinātības pieaugums būs mērens, jo izaugsme balstīsies galvenokārt uz produktivitātes pieaugumu.

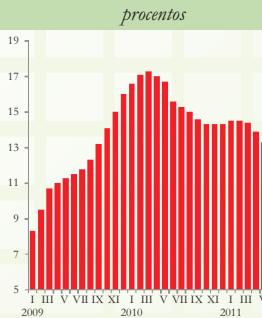
Nodarbinātie un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji

Darba meklētāji un
vakantās darba vietas

Reģistrētais bezdarba
līmenis

Baltijas valstis. Svarīgākie sociālekonomiskie rādītāji

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Teritorija, tūkst. km ²	45,2	64,6	65,3
Iedzīvotāju skaits 2011. gada 1. janvārī, tūkst.	1340,1	2248,4	3229,0
Iekšzemes kopprodukts, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2009. gads	-13,9	-18,0	-14,7
2010. gads	3,1	-0,3	1,3
2010.g. IV cet.	6,7	3,6	4,8
2011.g. I cet.	8,5	3,5	6,9
Apstrādes rūpniecības produkcijas kopapjomjs, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu*			
2009. gads	-24,0	-19,2	-14,6
2010. gads	20,9	15,4	6,6
2010.g. IV cet.	35,0	17,9	16,5
2011.g. I cet.	32,8	14,6	14,6
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem)**			
2009. gads	13,8	17,1	13,7
2010. gads	16,9	18,7	17,8
2010.g. IV cet.	14,5	16,9	17,1
2011.g. I cet.	13,8	16,6	17,2
Patēriņa cenu pārmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2009. gads	-0,1	3,5	4,5
2010. gads	3,0	-1,1	1,3
2010.g. IV cet.	5,2	1,8	3,1
2011.g. I cet.	5,4	4,0	3,3
Ražotāju cenu pārmaiņas rūpniecībā, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2009. gads	-0,5	-4,7	-13,3
2010. gads	3,3	3,1	10,3
2010.g. IV cet.	5,3	7,5	13,6
2011.g. I cet.	5,3	8,5	15,3

* Īstermiņa statistikas dati; ** Eurostat dati: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>